

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1241/2567

นาง ช. กับพวก โจทก์ นาง น. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 4, ป.พ.พ. มาตรา 5, ป.พ.พ. มาตรา 155, ป.พ.พ. มาตรา 172, ป.พ.พ. มาตรา 237, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 274, ป.วิ.พ. มาตรา 296, ป.วิ.พ. มาตรา 297, ป.วิ.พ. มาตรา 298, พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1

ย่อ / หลักกฎหมาย

การที่โจทก์ทั้งสองฟ้องว่าการแสดงเจตนาจดทะเบียนหย่าระหว่างจำเลยทั้งสองทำขึ้นมีเจตนาลวง โดยสมรู้กันมิได้มีเจตนาหย่ากันจริงแต่จดทะเบียนหย่าเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับคดี การจดทะเบียนหย่าตกเป็นโมฆะ และเป็นการจดทะเบียนหย่าโดยไม่สุจริต ทำให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหาย ย่อมต้องด้วยกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเรื่องการแสดงเจตนาและโมฆะกรรม ตาม ป.พ.พ. มาตรา 155 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโมฆะ" และตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "โมฆะกรรมนั้นไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ และผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะยกความเสียหายแก่แห่งโมฆะกรรมขึ้นกล่าวอ้างก็ได้" ศาลจึงต้องใช้บทกฎหมายเฉพาะดังกล่าวเป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้ตามที่ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยมาตรา 5 เรื่องการใช้สิทธิแห่งตนที่บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต อันเป็นบทกฎหมายทั่วไปมาใช้ในการวินิจฉัยคดีนี้ กรณีการจดทะเบียนหย่าเพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดีนี้นั้น กฎหมายบัญญัติทางแก้ไขหลายกรณีด้วยกันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสังคมสงบสุข แม้จำเลยทั้งสองอยู่ในสถานะจดทะเบียนหย่า แต่สิทธิของโจทก์ทั้งสองในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในการที่จะบังคับแก่จำเลยที่ 1 ผู้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น โจทก์ทั้งสองชอบที่จะบังคับแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ด้วยการร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีให้มีการบังคับคดี โดยวิธียึดทรัพย์สิน आयัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับโดยวิธีอื่นแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ได้ แม้ว่ามีบุคคลอื่นเป็นเจ้าของในทะเบียนหรือปรากฏตามหลักฐานอย่างอื่นว่าเป็นของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 274 วรรคหนึ่ง, 296 (1) (2) (3), 297 (1) และมาตรา 298 โจทก์ทั้งสองจะอ้างว่าทำให้สิทธิในการบังคับคดีของโจทก์ทั้งสองไม่ได้รับความคุ้มครองหาได้ไม่ โจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนหย่าระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ โจทก์ทั้งสองไม่ได้ฟ้องว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำนิติกรรมใดลงทั้งรู้ว่าจะเป็นการทำให้โจทก์ทั้งสองผู้เป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบ รวมทั้งไม่ได้ร้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมใด ๆ คงฟ้องแต่เพียงว่าจำเลยที่ 2 มีชื่อเป็นเจ้าของและผู้ครอบครองรถกระบะภายหลังการจดทะเบียนหย่าทำให้โจทก์ทั้งสองยึดรถคันดังกล่าวไม่ได้ และมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนหย่าเท่านั้น คำฟ้องของโจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่การขอให้เพิกถอนนิติกรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา 237 วรรคหนึ่ง และศาลไม่อาจพิพากษาให้เพิกถอนการเป็นเจ้าของรถของจำเลยที่ 2 ในทะเบียนรถ เพราะจะเป็นการพิพากษาให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง ต้องห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 วรรคหนึ่ง ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1 วรรคสอง ดังนั้น แม้ศาลพิพากษาว่าการจดทะเบียนหย่าเป็นโมฆะและให้เพิกถอนการจดทะเบียนหย่า แต่จำเลยที่ 2 ก็ยังมีชื่อ

เป็นเจ้าของในทะเบียนรถเช่นเดิม ผลของคำพิพากษาดังกล่าวทำให้สิทธิของโจทก์ทั้งสองยังมีเท่ากับการไม่ได้ฟ้อง ซึ่งแสดงได้ว่าตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองยังฟังไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสองถูกโต้แย้งสิทธิ โจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้การจดทะเบียนยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสองเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2558 ตกเป็นโมฆะ และเพิกถอนทะเบียนการยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสอง เลขทะเบียนที่ 57/2108 จำเลยทั้งสองให้การว่า จำเลยทั้งสองตกลงจดทะเบียนยี่ห้อกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย และแยกกันอยู่ โดยไม่ได้แสดงเจตนาลงต่อนายทะเบียน การจดทะเบียนยี่ห้อจึงไม่ตกเป็นโมฆะ จำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาร่วมจดทะเบียนยี่ห้อเพื่อจะมารับผิดในหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษาให้การยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสองตามทะเบียนการยี่ห้อ สำนักทะเบียนอำเภอ บรบือ เลขทะเบียนที่ 57/2108 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2558 เป็นโมฆะ กับให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งสอง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายตามที่โจทก์ทั้งสองได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องหรือไม่ ที่โจทก์ทั้งสองฎีกาว่า นอกจากโจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนยี่ห้อด้วยเหตุเป็นการแสดงเจตนาลงทำให้การยี่ห้อตกเป็นโมฆะแล้ว ยังฟ้องว่า เป็นการจดทะเบียนยี่ห้อโดยไม่สุจริตศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้เพิกถอนการยี่ห้อด้วยเหตุการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตด้วยนั้น เห็นว่า การที่โจทก์ทั้งสองฟ้องว่าการแสดงเจตนาร่วมจดทะเบียนยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสองทำขึ้นมีเจตนาลงโดยสมรู้กันมิได้มีเจตนาร่วมกันจริงแต่จดทะเบียนยี่ห้อเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับคดี การจดทะเบียนยี่ห้อตกเป็นโมฆะ และเป็นการจดทะเบียนยี่ห้อโดยไม่สุจริต ทำให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหาย ย่อมต้องด้วยกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเรื่องการแสดงเจตนาและโมฆะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาลงโดยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโมฆะ..." และตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "โมฆะกรรมนั้นไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ และผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะยกความเสียเปล่าแห่งโมฆะกรรมขึ้นกล่าวอ้างก็ได้" ศาลจึงต้องใช้บทกฎหมายเฉพาะดังกล่าวเป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้ตามที่มาตรา 4 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยมาตรา 5 เรื่องการใช้สิทธิแห่งตนที่ให้บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต อันเป็นบทกฎหมายทั่วไปมาใช้ในการวินิจฉัยคดีนี้ ฎีกาข้อนี้ของโจทก์ทั้งสองฟังไม่ขึ้น ในปัญหาที่ว่าโจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องหรือไม่ จึงต้องพิจารณาตามบทกฎหมายดังกล่าวประกอบคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองว่า โจทก์ทั้งสองมีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้หรือไม่ว่าการจดทะเบียนยี่ห้อระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ โดยโจทก์ทั้งสองฎีกาในข้อนี้ว่า การจดทะเบียนยี่ห้อของจำเลยทั้งสอง ทำให้จำเลยทั้งสองอยู่ในสถานะจดทะเบียนยี่ห้อ สิทธิของโจทก์ทั้งสองในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 จึงไม่ได้รับความคุ้มครอง กล่าวคือ รถกระบะที่จำเลยที่ 2 ได้มาภายหลังการจดทะเบียนยี่ห้อ ไม่ใช่สินสมรสของจำเลยที่ 1 ผู้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่โจทก์ทั้งสองจะยึดเพื่อบังคับคดีได้ แม้โจทก์ทั้งสองยืนยันให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดรถคันนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีก็มีสิทธิใช้ดุลพินิจไม่ยึดให้ก็ได้ เพราะ

มีชื่อจำเลยที่ 2 เป็นเจ้าของในทะเบียนรถและหากยอมให้ลูกหนี้ทำเช่นนี้ได้สังคมก็ไม่สงบสุขนั้น เห็นว่า กรณีการจดทะเบียนหย่าเพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดีนั้น กฎหมายบัญญัติทางแก้ไขหลายกรณีด้วยกันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสังคมสงบสุข สำหรับคดีนี้ แม้จำเลยทั้งสองอยู่ในสถานะจดทะเบียนหย่า แต่สิทธิของโจทก์ทั้งสองในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในการที่จะบังคับแก่จำเลยที่ 1 ผู้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น โจทก์ทั้งสองชอบที่จะบังคับแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ด้วยการร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีให้มีการบังคับคดี โดยวิธียึดทรัพย์สิน आयัดสิทธิเรียกร้องหรือบังคับโดยวิธีอื่นแก่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ได้ แม้ว่ามีชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของในทะเบียนหรือปรากฏตามหลักฐานอย่างอื่นว่าเป็นของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 วรรคหนึ่ง, 296 (1) (2) (3), 297 (1) และมาตรา 298 ดังที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษได้วินิจฉัยในรายละเอียดไว้ชัดแจ้งโดยชอบแล้ว ศาลฎีกาไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก ส่วนขั้นตอนในการบังคับคดีตามบทกฎหมายดังกล่าว ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความและป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น โจทก์ทั้งสองจะอ้างว่าทำให้สิทธิในการบังคับคดีของโจทก์ทั้งสองไม่ได้รับความคุ้มครองหาได้ไม่ กรณียังฟังไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสองถูกโต้แย้งสิทธิ โจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนหย่าระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ นอกจากนั้นหากจำเลยทั้งสองจดทะเบียนหย่าโดยเจตนาลงอันมีผลให้การหย่าเป็นโมฆะ และมีการทำนิติกรรมใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดี ย่อมเป็นการทำนิติกรรมที่จำเลยที่ 1 ผู้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้กระทำลงทั้งรู้ว่าจะเป็นการให้โจทก์ทั้งสองผู้เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเสียเปรียบ โจทก์ทั้งสองชอบที่จะร้องขอให้ศาลเพิกถอนเสียได้ซึ่งนิติกรรมนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 วรรคหนึ่ง เนื่องจากโจทก์ทั้งสองถูกโต้แย้งสิทธิ ย่อมเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนหย่าระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ แต่ในคดีนี้โจทก์ทั้งสองไม่ได้ฟ้องว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำการนิติกรรมใดลงทั้งรู้ว่าจะเป็นการให้โจทก์ทั้งสองผู้เป็นเจ้าหนี้เสียเปรียบ รวมทั้งไม่ได้ร้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมใด ๆ คงฟ้องแต่เพียงว่าจำเลยที่ 2 มีชื่อเป็นเจ้าของและผู้ครอบครองรถกระบะภายหลังการจดทะเบียนหย่า ทำให้โจทก์ทั้งสองยึดรถคันดังกล่าวไม่ได้ และมีคำขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนหย่าเท่านั้น คำฟ้องของโจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่การขอให้เพิกถอนนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 วรรคหนึ่ง และศาลไม่อาจพิพากษาให้เพิกถอนการเป็นเจ้าของรถของจำเลยที่ 2 ในทะเบียนรถ เพราะจะเป็นการพิพากษาให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 182/1 วรรคสอง ดังนั้น แม้ศาลพิพากษาว่าการจดทะเบียนหย่าเป็นโมฆะและให้เพิกถอนการจดทะเบียนหย่า แต่จำเลยที่ 2 ก็มีชื่อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถเช่นเดิม ผลของคำพิพากษาดังกล่าวทำให้สิทธิของโจทก์ทั้งสองยังมีเท่ากับการไม่ได้ฟ้อง ซึ่งแสดงได้ว่าตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสองยังฟังไม่ได้ว่าโจทก์ทั้งสองถูกโต้แย้งสิทธิ โจทก์ทั้งสองจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนหย่าระหว่างจำเลยทั้งสองเป็นโมฆะ ที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษวินิจฉัยว่า โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาข้อนี้ของโจทก์ทั้งสองฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ชวลิต อิศรเดช · ชนาภานต์ อีรเวชพลกุล · พรชัย พุ่มกำพล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1241/2567>